

DOI: <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2026.09.14>

УДК 336.7:005.35

Ольга СЛОБОДЯНЮК,

доктор економічних наук, професор ,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна
ORCID 0000-0003-2678-4707
email: slobodianiukolha@onua.edu.ua

Іван ПРИМАЧЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та менеджменту,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса, Україна
ORCID 0000-0003-1908-4278
email: ivan.prymachenko@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ У ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Анотація

Актуальність теми. У статті досліджуються інноваційні підходи до реалізації принципів відповідального бізнесу у діяльності фінансових установ в умовах цифрової трансформації економіки та зростання вимог до сталого розвитку. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю інтеграції ESG-принципів, FinTech-рішень та сучасних механізмів управління ризиками в стратегічне управління фінансовими установами в умовах посилення конкуренції та підвищення вимог зацікавлених сторін до прозорості й підзвітності бізнесу.

Метою статті є дослідження інноваційних підходів до реалізації принципів відповідального бізнесу у діяльності фінансових установ та визначення впливу ESG-концепції, цифровізації, FinTech-технологій та сучасних інструментів управління ризиками на ефективність управлінських процесів, стійкість та конкурентоспроможність фінансових організацій.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи системного аналізу, порівняння, узагальнення та синтезу наукових підходів.

Отримані результати. Встановлено, що впровадження штучного інтелекту, великих даних, автоматизованої системи управління та FinTech-рішення сприяє підвищенню операційної ефективності фінансових установ, покращенню якості управлінських рішень та формуванню культури відповідального бізнесу. Доведено, що інтеграція ESG-принципів у діяльність фінансових установ позитивно впливає на рівень довіри клієнтів та інвесторів, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості, зміцненню репутації та забезпеченню довгострокової фінансової стійкості.

Практичну цінність дослідження відображено в рекомендаціях щодо впровадження інноваційних підходів відповідального бізнесу в діяльність українських фінансових установ з урахуванням тенденцій цифрової трансформації та сталого розвитку.

Висновок. Синергія ESG-принципів, цифрових технологій, FinTech-рішень та сучасних механізмів управління ризиками є визначальним фактором забезпечення конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та довгострокової стійкості фінансових установ в умовах цифрової економіки.

Ключові слова: відповідальний бізнес, фінансові установи, інноваційні підходи, ESG, цифровізація, FinTech, управління ризиками, управлінські процеси, сталий розвиток, конкурентоспроможність.

UDC 336.7:005.35

Olha SLOBODIANIUK,

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department of Economics and Management,
National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine
ORCID 0000-0003-2678-4707
email: slobodianiukolha@onua.edu.ua

Ivan PRYMACHENKO,

Candidate of Economics Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics and Management,
National University «Odesa Law Academy», Odesa, Ukraine
ORCID 0000-0003-1908-4278
email: ivan.prymachenko@gmail.com

INNOVATIVE APPROACHES TO IMPLEMENTING RESPONSIBLE BUSINESS PRINCIPLES IN THE ACTIVITIES OF FINANCIAL INSTITUTIONS

Abstract

Relevance. The article examines innovative approaches to implementing responsible business principles in the activities of financial institutions amid digital transformation and growing sustainable development requirements. The relevance of the study stems from the need to integrate ESG principles, FinTech solutions, and modern risk management mechanisms into the strategic management of financial institutions in the context of intensifying competition and heightened stakeholder demands for transparency and accountability.

The purpose of the article is to investigate innovative approaches to implementing responsible business principles in the activities of financial institutions and to determine the impact of the ESG concept, digitalization, FinTech technologies, and modern risk management tools on the efficiency of management processes, sustainability, and competitiveness of financial organizations.

The study employs methods of systems analysis, comparison, generalization, and synthesis of scientific approaches. It has been established that the implementation of artificial intelligence, big data, automated management systems, and FinTech solutions contributes to increasing the operational efficiency of financial institutions, improving the quality of managerial decision-making, and fostering a culture of responsible business conduct. It has been proven that the integration of ESG principles

into the activities of financial institutions positively affects the level of trust among clients and investors, enhances investment attractiveness, strengthens corporate reputation, and ensures long-term financial sustainability.

The practical value of the study is reflected in the development of recommendations for implementing innovative responsible business approaches in the activities of Ukrainian financial institutions, taking into account current trends in digital transformation and sustainable development.

It is concluded that the synergy of ESG principles, digital technologies, FinTech solutions, and modern risk management mechanisms is a key factor in ensuring the competitiveness, investment attractiveness, and long-term sustainability of financial institutions in the digital economy.

Keywords: responsible business, financial institutions, innovative approaches, ESG, digitalization, FinTech, risk management, management processes, sustainable development, competitiveness.

Вступ. Сучасний розвиток глобальної економіки характеризується стрімкими змінами у підходах до ведення бізнесу, зумовленими цифровою трансформацією, посиленням вимог до корпоративної відповідальності та зростанням конкурентного тиску на фінансові установи. В умовах невизначеності та турбулентності ринкового середовища фінансові організації змушені переглядати традиційні управлінські моделі та шукати інноваційні шляхи підвищення ефективності своєї діяльності.

Концепція відповідального бізнесу, що базується на ESG-принципах, набуває більшого значення у стратегічному управлінні фінансовими установами. Інтеграція екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у бізнес-процеси фінансових організацій є не тільки відповіддю на суспільні очікування прозорості та підзвітності, але й інструментом підвищення їх довгострокової стійкості та конкурентоспроможності. При цьому впровадження інноваційних технологій (FinTech-рішень, штучного інтелекту, великих даних) створює принципово нові можливості для реалізації принципів відповідального бізнесу на практиці та трансформує підходи до управління ризиками у фінансовому секторі.

Впровадження інноваційних підходів відповідального бізнесу в діяльність вітчизняних фінансових установ є важливою передумовою залучення іноземних інвестицій, інтеграції в європейський фінансовий простір та забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Проблема інноваційного розвитку фінансових установ та реалізації ESG-принципів висвітлювалася в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців, однак питання синергії цифрових інновацій, FinTech-рішень і механізмів управління ризиками в контексті відповідального бізнесу у фінансовому секторі залишається недостатньо дослідженим, що й зумовлює актуальність та наукову новизну дослідження. Тому авторами розроблено та запропоновано п'ятиетапний механізм інтеграції ESG-принципів у систему ризик-менеджменту фінансових установ та систематизовано інноваційні FinTech-рішення у розрізі компонентів ESG-концепції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впровадження принципів відповідального бізнесу, ESG-підходів та інноваційних технологій у діяльності фінансових установ останніми роками набувають особливої актуальності як у світовій, так і у вітчизняній науковій практиці.

Значний внесок у дослідження проблематики ESG-трансформації зробили Л. Бондаренко та І. Скоропад, які проаналізували сучасні тенденції ESG-активності компаній в Україні та світі, виокремивши ключові напрями інтеграції екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у корпоративні стратегії. О. Дюгованець, Т. Кулініч та О. Попович обґрунтували роль ESG-менеджменту як драйвера сталої трансформації підприємств та організацій, довівши, що системний перехід до ESG-орієнтованого управління забезпечить довгострокову стійкість бізнесу.

Питання реалізації корпоративної соціальної відповідальності в умовах кризи висвітлено у працях М.М. Бондарука, який дослідив поняття та механізми реалізації соціальної відповідальності бізнесу в кризових умовах, а також М. Єрмакова та О. Паливоди, які визначили напрями реалізації соціальної діяльності бізнес-структур в Україні. О. Череп, В. Малтіз, І. Прокоф'єв та В. Самойленко відзначили корпоративну соціальну відповідальність як елемент стратегії організації, наголошуючи на її значенні для підвищення конкурентоспроможності бізнес-структур.

Окремий напрям наукових досліджень пов'язаний із вивченням інноваційних технологій у фінансовій сфері. Так, Д. Хіцан узагальнив світовий досвід впровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі, а Л. Богріновцева, О. Ключка та І. Заїчко дослідили розвиток і впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. Важливі результати щодо специфіки ESG-ризиків отримали Н. Шульга та В. Омеленчук, які обґрунтовували особливості формування та управління ESG-ризиками банків у контексті імплементації європейських стандартів сталого фінансування.

Зарубіжні дослідники також приділяють значну увагу зазначеній проблематиці. Z. Wu та S. Chen на прикладі китайського фінансового сектора довели позитивний вплив ESG-показників на ефективність діяльності фінансових установ. G. Zairis, P. Liargovas та N. Apostolopoulos здійснили системний огляд наукової літератури щодо значення сталого фінансування та ESG-критеріїв, окресливши перспективні напрямки подальших досліджень у цій сфері.

Разом із тим недостатньо дослідженими залишаються питання комплексної інтеграції цифрових технологій, FinTech-рішень, штучного інтелекту та принципів відповідного бізнесу в системі управління фінансовими установами, що зумовлює необхідні подальші наукові дослідження в цьому напрямку.

Мета. Метою статті є дослідження інноваційних підходів відповідального бізнесу у діяльності фінансових установ та розробка практичних рекомендацій

щодо інтеграції ESG-принципів і цифрових інструментів ризик-менеджменту в управлінські процеси фінансових організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція відповідального бізнесу у фінансовому секторі базується на визнанні того, що фінансові установи відіграють подвійну роль в економіці. Вони не лише забезпечують власну прибутковість, а й виступають каталізатором сталого розвитку через механізми кредитування, інвестування та управління капіталом [1]. Відповідальний бізнес у цьому контексті означає інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських (ESG) критеріїв у всі ключові бізнес-процеси від стратегічного планування до операційного управління ризиками [2].

Традиційна модель управління фінансовою установою орієнтована переважно на фінансові показники ефективності такі як прибутковість активів, рентабельність капіталу, рівень ліквідності. Натомість модель відповідального бізнесу розширює систему оцінювання, додаючи нефінансові критерії. Вплив діяльності установи на навколишнє середовище, якість взаємодії із зацікавленими сторонами (клієнтами, працівниками, громадами), прозорість корпоративного управління [3] є не запереченням фінансової мети, а її доповненням до довгострокової перспективної стійкості.

Узагальнення компонентів ESG-концепції у проєкції на управлінські інструменти фінансової установи наведено в (табл. 1).

Таблиця 1

Компоненти ESG-концепції в системі управління фінансовою установою

Компонент ESG	Управлінські інструменти реалізації	Очікуваний результат для установи
Екологічний (E)	«Зелене» кредитування, оцінка кліматичних ризиків портфеля, екологічний скоринг позичальників	Зниження кредитних ризиків, відповідність вимогам Європейського зеленого курсу
Соціальний (S)	Фінансова інклюзія, програми підтримки малого бізнесу, прозора комунікація з клієнтами	Підвищення довіри клієнтів, розширення клієнтської бази
Управлінський (G)	Цифрова система внутрішнього контролю, антикорупційні процедури, незалежний нагляд	Зменшення репутаційних і регуляторних ризиків
Цифровізація (наскрізний)	FinTech-рішення, штучний інтелект, Big Data-аналітика	Підвищення операційної ефективності, прискорення прийняття рішень

Джерело: систематизовано авторами на основі [4; 5; 6]

Як свідчать дані (табл. 1), кожен компонент ESG має конкретні управлінські інструменти реалізації, водночас цифровізація виступає наскрізним елементом, що технологічно забезпечує впровадження екологічних, соціальних та управлінських

критеріїв. Саме тому інноваційні цифрові технології є не альтернативою, а необхідною умовою практичної реалізації принципів відповідального бізнесу.

Зазначені тенденції підтверджуються дослідженнями вітчизняних науковців щодо ролі ESG-менеджменту як драйвера сталої трансформації [4], напрямів реалізації соціальної діяльності бізнес-структур [6], корпоративної соціальної відповідальності як елементу стратегії організацій [7], а також системного огляду значення сталого фінансування [2].

Практична реалізація інноваційних підходів відповідального бізнесу у фінансовому секторі спирається на широкий спектр цифрових інструментів, які дозволяють операціоналізувати ESG-принципи на рівні конкретних управлінських процесів.

Узагальнення ключових інноваційних FinTech-рішень, що застосовуються фінансовими установами у світовій практиці, наведено у (табл. 2).

Таблиця 2

Інноваційні FinTech-рішення у реалізації принципів відповідального бізнесу фінансових установ

Інноваційний підхід	Технологічна основа	Приклади застосування	Ефект для установи
ESG-скоринг позичальників	Машинне навчання, Big Data	Автоматизована оцінка ESG-профілю клієнта на основі відкритих даних, супутникових знімків, новинних потоків	Зниження кредитного ризику, прискорення прийняття рішень
Система раннього попередження ESG-ризиків	Предиктивна аналітика, NLP	Моніторинг репутаційних ризиків контрагентів у режимі реального часу через аналіз медіа та соціальних мереж	Оперативне реагування на ESG-події до їх фінансової матеріалізації
«Зелені» цифрові продукти	FinTech-платформи, смарт-контракти	Цифрові «зелені» облігації з автоматичним підтвердженням цільового використання коштів	Залучення ESG-орієнтованих інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості
Цифрова ESG-звітність	RegTech, стандарти GRI/ESRS	Автоматизоване формування ESG-звітів на основі внутрішніх операційних даних установи	Відповідність регуляторним вимогам ЄС, зниження операційних витрат на звітність
Інклюзивні цифрові фінансові послуги	Мобільний банкінг, AI-чатботи	Дистанційне обслуговування клієнтів у віддалених районах або з обмеженими можливостями	Розширення клієнтської бази, реалізація соціальної складової ESG

Джерело: систематизовано авторами на основі [1; 8; 10; 11]

Як свідчать дані (табл. 2), інноваційні FinTech-рішення охоплюють усі три компоненти ESG-концепції, а саме екологічний (ESG-скоринг, «зелені» цифрові продукти), соціальний (інклюзивні фінансові послуги) та управлінський (цифрова звітність, системи раннього попередження). При цьому принциповою рисою зазначених підходів є їх синергетичний характер: кожне з рішень одночасно підвищує операційну ефективність установи та посилює її відповідність ESG-стандартам, що підтверджує нерозривний зв'язок між цифровою трансформацією та реалізацією принципів відповідального бізнесу.

Значення у цьому контексті має трансформація ризик-менеджменту фінансових установ. Традиційні моделі оцінки ризиків (кредитного, операційного, ринкового) доповнюються новим класом (ESG-ризиками), що охоплюють кліматичні, репутаційні та соціальні фактори [10]. Впровадження FinTech-рішень, зокрема предиктивної аналітики та автоматизованих систем скорингу, дозволяє фінансовим установам інтегрувати ESG-фактори у традиційні процедури оцінки ризиків без суттєвого ускладнення операційних процесів [8].

Механізм такої інтеграції доцільно розглядати як процес, що охоплює кілька взаємопов'язаних етапів від ідентифікації ESG-факторів ризику до формування конкретного управлінського рішення. Узагальнення цього механізму наведено в (табл. 3).

Таблиця 3

Етапи механізму інтеграції ESG-принципів у систему ризик-менеджменту фінансової установи

Етап	Зміст етапу	Інструменти / результат
1. Ідентифікація ESG-факторів ризику	Виявлення екологічних, соціальних та управлінських факторів, що впливають на діяльність установи	Кліматичні, репутаційні, соціальні ризики
2. Цифровий ESG-скоринг	Оцінка виявлених факторів за допомогою цифрових технологій	FinTech-рішення, штучний інтелект, Big Data
3. Інтеграція в систему ризик-менеджменту	Доповнення традиційних моделей оцінки ризиків ESG-складовою	Об'єднана модель кредитного, операційного та ESG-ризiku
4. Формування управлінського рішення	Коригування кредитної та інвестиційної політики на основі отриманих даних	Рішення щодо умов кредитування, інвестиційних лімітів
5. Результат впровадження	Комплексний ефект для установи	Зниження ризиків, довіра стейкхолдерів, конкурентоспроможність

Джерело: складено авторами

Як показано в (табл. 3), механізм інтеграції ESG-принципів у систему ризик-менеджменту фінансової установи має п'ятиетапний характер. Ключовою особливістю запропонованого механізму є те, що кожен із взаємопов'язаних етапів виконує специфічну функцію в загальному процесі трансформації управління ризиками.

Перший етап (ідентифікація ESG-факторів ризику) забезпечує системне виявлення екологічних, соціальних та управлінських чинників, які впливають на фінансовий стан, репутацію та довгострокову стійкість установи. На відміну від традиційного підходу до ризик-менеджменту, який зосереджується переважно на кредитному, операційному та ринковому ризиках, цей етап розширює поле аналізу за рахунок нефінансових факторів. Екологічні фактори включають оцінку кліматичних ризиків портфеля наприклад, рівень залежності позичальників від вугільної енергетики чи інших високовуглецевих галузей, що в умовах посилення кліматичної політики Європейського Союзу може суттєво вплинути на платоспроможність клієнтів у середньостроковій перспективі. Соціальні фактори охоплюють оцінку трудових практик контрагентів, дотримання прав працівників, рівень соціальної інклюзії в обслуговуванні клієнтів. Управлінські фактори стосуються якості корпоративного управління позичальників та інвестиційних об'єктів, прозорості звітності, наявності незалежного нагляду, антикорупційних механізмів. Важливість цього етапу полягає в тому, що він закладає основу для подальшого аналізу. Неповна або несистемна ідентифікація ESG-факторів призводить до недооцінки прихованих ризиків, які можуть матеріалізуватись у вигляді репутаційних втрат або регуляторних санкцій.

Другий етап (цифровий ESG-скоринг) реалізує практичну оцінку виявлених факторів за допомогою сучасних цифрових технологій. На цьому етапі FinTech-рішення дозволяють автоматизувати збір та обробку великих масивів даних про контрагентів з відкритих джерел, звітності зі сталого розвитку, супутникових знімків (для оцінки екологічного впливу), новинних потоків (для виявлення репутаційних ризиків у режимі реального часу). Технології штучного інтелекту застосовуються для побудови прогнозних моделей, які на основі історичних даних та поточних індикаторів прогнозують ймовірність матеріалізації ESG-ризиків у конкретний фінансовий збиток. Big Data-аналітика забезпечує обробку неструктурованих даних, текстів звітів, новин, соціальних мереж, для формування комплексного ESG-профілю контрагента. Принципова відмінність цифрового скорингу від традиційних методів оцінки полягає у швидкості та масштабованості. Якщо ручна експертна оцінка ESG-факторів вимагає значних часових та кадрових ресурсів, то автоматизовані системи забезпечують безперервний моніторинг великої кількості контрагентів одночасно, оперативно реагуючи на зміни в їхньому ESG-профілі.

Третій етап (інтеграція в систему ризик-менеджменту) є концептуально найскладнішим, передбачає не просто додавання нового виду ризику до існуючого

переліку, а методологічну трансформацію самої архітектури ризик-менеджменту установи. На цьому етапі результати ESG-скорингу інтегруються в традиційні моделі оцінки кредитного, операційного та ринкового ризиків, формуючи комплексний показник, що враховує як фінансові, так і нефінансові детермінанти. Практично це реалізується через коригування коефіцієнтів ризику в моделях кредитного скорингу, перегляд лімітів концентрації за галузями з підвищеним ESG-ризиком, включення ESG-показників до системи раннього попередження (early warning system). Важливим аспектом цього етапу є необхідність балансування між точністю оцінки та операційною ефективністю. Надмірне ускладнення моделей ризик-менеджменту може призвести до уповільнення процесів прийняття рішень, тоді як спрощений підхід ризикує втратити суттєву інформацію про ESG-профіль контрагента.

Четвертий етап (формування управлінського рішення) перетворює аналітичні результати попередніх етапів у конкретні управлінські дії. На цьому етапі керівництво фінансової установи приймає рішення щодо умов кредитування (відсоткової ставки, забезпечення, строки), інвестиційних лімітів за окремими галузями компаній, а також щодо включення чи виключення певних видів діяльності з переліку прийнятих для фінансування (наприклад, відмова від кредитування проєктів з високим негативним екологічним впливом). Управлінське рішення на цьому етапі має враховувати не лише поточний ESG-профіль контрагента, а й динаміку його зміни, що вимагає від менеджменту установи стратегічного, а не тільки тактичного підходу до управління ESG-ризиками.

П'ятий етап (результат впровадження) відображає комплексний ефект від реалізації механізму для фінансової установи. Такий ефект проявляється у трьох взаємопов'язаних напрямках. Зниження кредитних і репутаційних ризиків досягається за рахунок завчасного виявлення проблемних контрагентів та галузей, що дозволяє уникнути значних фінансових втрат у майбутньому. Підвищення довіри стейкхолдерів, клієнтів, інвесторів, регуляторів, формується через демонстрацію відповідального підходу до управління та прозорості процесів прийняття рішень. Зміцнення конкурентоспроможності установ на ринку фінансових послуг є накопичувальним результатом перших двох ефектів. Установи з ефективною системою ESG-ризик-менеджменту отримують переваги у доступі до міжнародного капіталу, оскільки дедалі більших іноземних інвесторів та кредиторів вимагають підтвердження відповідності ESG-стандартам як умови співпраці.

Важливо підкреслити циклічний характер пропонованого механізму, результати п'ятого етапу (зокрема, дані про матеріалізацію чи відсутність ESG-ризиків), повертаються на перший етап у вигляді оновленої інформації для подальшого вдосконалення моделей ідентифікації та скорингу. Саме це забезпечує безперервне навчання системи та підвищення точності оцінки ESG-ризиків з часом, що особливо важливо в умовах швидкої зміни регуляторного середовища

та появи нових видів ESG-ризиків, пов'язаних, зокрема, з кліматичними змінами та геополітичною нестабільністю.

Для української фінансової системи впровадження зазначеного механізму має додаткове значення в контексті післявоєнного відновлення економіки. Фінансові установи, що демонструють зрілість системи ESG-ризик-менеджменту, отримують конкурентні переваги при залученні коштів міжнародних фінансових організацій та програми відновлення, які дедалі частіше висувають ESG-критерії як обов'язкову умову фінансування відбудовчих проєктів.

Реалізація такого механізму дає фінансовим установам можливість одночасно знижувати кредитні та репутаційні ризики, підвищувати фінансовий рівень довіри клієнтів та інвесторів і зміцнювати власну конкурентоспроможність на ринку послуг. Важливо підкреслити, що ці взаємопов'язані результати, зниження ризиків, зростання довіри стейкхолдерів, своєю чергою, є визначальним фактором довгострокової конкурентоспроможності установи.

Глобальний ринок ESG-активів уже перевищив 30 трлн дол. США у 2022 році та, за прогнозами Bloomberg Intelligence, досягне понад 40 трлн дол. до 2030 року, що становитиме понад чверть усіх активів під управлінням у світі [11]. Паралельно ринок ESG-даних перевищив 2,1 млрд дол. у 2024 році [12]. Такий масштаб глобального попиту безпосередньо стимулює появу спеціалізованих FinTech-платформ, що автоматизують ESG-скоринг, моніторинг ризиків та звітність для фінансових установ. Узагальнення найбільш поширених інструментів наведено в (табл. 4).

Таблиця 4

Приклади провідних FinTech-платформ у сфері ESG-скорингу та управління ризиками

Платформа / провайдер	Функціональне призначення	Технологія / інструмент	Цільові користувачі
MSCI ESG Ratings	ESG-рейтинг; галузева матеріальність	AI-моделі, карти матеріальності, щотижневе оновлення	Банки, інвестиційні фонди, страховики
Sustainalytics (Morningstar)	Оцінка ESG-ризиків; система раннього попередження	Кількісний аналіз, якісні оцінки аналітиків	Банки, пенсійні фонди, кредитори
LSEG (Refinitiv) ESG Scores	Комплексний ESG-скоринг; індекс суперечливостей	Big Data, публічна звітність, галузеві вагові коефіцієнти	Інституційні інвестори, комерційні банки
Greenly / Yayzy	Вимірювання та контроль вуглецевого сліду; автоматизована екологічна звітність	API-інтеграція, машинне навчання, аналіз транзакцій	Банки, керуючі активами

Джерело: систематизовано авторами на основі [12; 13]

Як свідчать дані (табл. 4), сучасні FinTech-платформи забезпечують фінансові установи інструментами автоматизованого ESG-скорингу, моніторингу ризиків у режимі реального часу та вимірювання вуглецевого сліду. Наявність розвиненої екосистеми таких рішень суттєво знижує операційні бар'єри для впровадження механізму, описаного в (табл. 3), та відкриває реальні можливості й для українських фінансових установ, зокрема в контексті інтеграції до Єдиного ринку ЄС та залучення міжнародного капіталу на умовах ESG-compliance.

Таким чином, синергія ESG-принципів, інноваційних FinTech-рішень та сучасних інструментів ризик-менеджменту формує цілісну систему відповідального управління фінансовою установою, здатну одночасно забезпечувати операційну ефективність, відповідність регуляторним вимогам та довгострокову конкурентоспроможність. Впровадження розглянутих підходів є не лише стратегічною необхідністю для українських фінансових установ в умовах євроінтеграції, але й практичним інструментом залучення міжнародного капіталу та зміцнення довіри стейкхолдерів у період повоєнного відновлення економіки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі висновки.

1. Концепція відповідального бізнесу у фінансовому секторі є комплексним управлінським підходом, що інтегрує екологічні, соціальні та управлінські (ESG) критерії в усі ключові бізнес-процеси фінансових установ від стратегічного планування до операційного управління ризиками. Реалізація цієї концепції розширює традиційну систему оцінювання ефективності, доповнюючи фінансові показники нефінансовими критеріями довгострокової стійкості.

2. Систематизація компонентів ESG-концепції у проєкції на управлінські інструменти (табл. 1) засвідчує, що екологічна, соціальна та управлінська складові реалізуються через конкретні практичні механізми «зелене» кредитування, фінансову інклюзію, цифрову систему внутрішнього контролю, водночас цифровізація виступає наскрізним елементом, що технологічно забезпечує їх упровадження.

3. Доведено, що традиційні моделі ризик-менеджменту фінансових установ трансформуються під впливом ESG-факторів, набуваючи нового виміру оцінки кредитних, репутаційних та кліматичних ризиків.

4. Запропонований механізм інтеграції ESG-принципів у систему ризик-менеджменту (табл. 3) демонструє послідовний перехід від ідентифікації факторів ризику через цифровий ESG-скоринг до прийняття управлінських рішень.

5. Встановлено, що впровадження інноваційних підходів відповідального бізнесу позитивно впливає на три взаємопов'язані результати діяльності фінансових установ: зниження кредитних і репутаційних ризиків, підвищення довіри клієнтів та інвесторів і зміцнення довгострокової конкурентоспроможності. Зниження ризиків безпосередньо сприяє зростанню довіри стейкхолдерів, що, своєю чергою, визначає стійкість позицій установи на ринку.

6. Практична цінність дослідження полягає у розробленні рекомендацій щодо впровадження інноваційних підходів відповідального бізнесу в діяльність українських фінансових установ з урахуванням сучасних тенденцій цифрової трансформації та сталого розвитку, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану та необхідності повоєнного відновлення економіки.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні кількісних моделей оцінки впливу ESG-факторів на фінансові показники діяльності українських банків і небанківських фінансових установ, у вивченні специфіки адаптації міжнародних стандартів ESG-звітності до умов воєнного й повоєнного періоду.

Список використаної літератури

1. Wu Z., Chen S. Does Environmental, Social, and Governance (ESG) Performance Improve Financial Institutions' Efficiency? Evidence from China. *Mathematics*. 2024. Vol. 12. No. 9. Article 1369. DOI: <https://doi.org/10.3390/math12091369>
2. Zairis G., Liargovas P., Apostolopoulos N. Sustainable Finance and ESG Importance: A Systematic Literature Review and Research Agenda // *Sustainability*. 2024. Vol. 16. No. 7. Article 2878. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16072878>
3. Дюгованець О.А., Кулініч Т.В., Попович О.П. ESG-менеджмент як драйвер сталої трансформації підприємств та організацій. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-103>
4. Бондаренко Л., Скоропад І. Сучасні тенденції ESG-активностей компаній в Україні та світі. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-62>
5. Бондарук М.В. Соціальна відповідальність бізнесу в кризових умовах: поняття та зміст механізмів реалізації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2025. Т. 36 (75). № 5. С. 15–20. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.5/03>
6. Єрмаков М., Паливода О. Напрями реалізації соціальної діяльності підприємств в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-83>
7. Череп О.Г., Малтиз В.В., Прокоф'єв І.С., Самойленко В.О. Корпоративна соціальна відповідальність як елемент стратегії організацій. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14286240>
8. Хіцан Д. В. Інноваційні технології у фінансовій сфері: узагальнення світового досвіду. *Бізнес Інформ*. 2024. № 8. С. 189–195. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-189-195>
9. Богріновцева Л., Ключка О., Заїчко І. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах

воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-57>.

10. Шульга Н.П., Омеленчук В.О. ESG-ризиків банків. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 2. С. 101–119. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)06](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)06)

11. Bloomberg Intelligence. Global ESG assets predicted to hit \$40 trillion by 2030. 2024. URL: <https://www.bloomberg.com/company/press/global-esg-assets-predicted-to-hit-40-trillion-by-2030-despite-challenging-environment-forecasts-bloomberg-intelligence/>

12. FinTech Global. Is the ESG FinTech sector growing fast enough? FinTech Global, 2024. URL: <https://fintech.global/2024/07/11/is-the-esg-fintech-sector-growing-fast-enough/>

13. Council Fire. ESG risk metrics: Sector-specific applications. Council Fire, 2025. URL: <https://www.councilfire.org/guides/esg-risk-metrics-sector-specific-applications/>

References

1. Wu, Z., & Chen, S. (2024). Does environmental, social, and governance (ESG) performance improve financial institutions' efficiency? Evidence from China. *Mathematics*, 12(9), 1369. <https://doi.org/10.3390/math12091369>

2. Zairis, G., Liargovas, P., & Apostolopoulos, N. (2024). Sustainable finance and ESG importance: A systematic literature review and research agenda. *Sustainability*, 16(7), 2878. <https://doi.org/10.3390/su16072878>

3. Bondarenko, L., & Skoropad, I. (2024). Current trends in ESG activities of companies in Ukraine and the world. *Economy and Society*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-62>

4. Diuhovanets, O., Kulinich, T., & Popovych, O. (2025). ESG management as a driver of sustainable transformation of enterprises and organizations. *Economy and Society*, (79). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-103>

5. Bondaruk, M. (2025). Social responsibility of business in crisis conditions: Concept and content of implementation mechanisms. *Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Public Administration*, 36(75), 15–20. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.5/03>

6. Yermakov, M., & Palyvoda, O. (2025). Directions for implementing social activities of enterprises in Ukraine. *Economy and Society*, (76). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-83>

7. Cherep, O., Malytz, V., Prokofiev, I., & Samoilenko, V. (2024). Corporate social responsibility as an element of organizational strategy. *Current Issues of Economic Sciences*, (5). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14286240>

8. Khitsan, D. (2024). Innovative technologies in the financial sector: A geeralization of world experience. Business Inform, (8), 189–195. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-189-195>
9. Bohrinovtseva, L., Kliuchka, O., & Zaichko, I. (2024). Development and implementation of innovative approaches to financial management of insurance companies under martial law. Economy and Society, (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-57>
10. Shulha, N., & Omelenchuk, V. (2024). ESG risks of banks. Foreign Trade: Economics, Finance, Law, (2), 101–119. [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)06](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)06)
11. Bloomberg Intelligence. (2024). Global ESG assets predicted to hit \$40 trillion by 2030. <https://www.bloomberg.com/company/press/global-esg-assets-predicted-to-hit-40-trillion-by-2030-despite-challenging-environment-forecasts-bloomberg-intelligence/>
12. FinTech Global. (2024). Is the ESG FinTech sector growing fast enough? <https://fintech.global/2024/07/11/is-the-esg-fintech-sector-growing-fast-enough/>
13. Council Fire. (2025). ESG risk metrics: Sector-specific applications. <https://www.councilfire.org/guides/esg-risk-metrics-sector-specific-applications/>

Надходження рукопису до журналу: 11.04.2026

Прийнято до друку рукопис після рецензування: 19.05.2026

Дата публікації: 30.06.2026